SPECIFICUL NOULUI MANAGEMENT PUBLIC ÎN INSTITUŢIILE PUBLICE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Anton CERNEI

CZU: 351: 005.95/.96 anton.cernei@sfs.md

In this article, analyzed the administrative system in the Republic of Moldova and proposed directions for managerial reform in the public administration.

Proposals were made to improve the decision-making process within public institutions, as well as the fields of application of the New Public Management in the activity of public institutions were stated.

Introducere. Apariția managementului public se datorează dezvoltării de noi abordări în administrarea organizațiilor publice. Astfel, în anii 1980 s-a realizat trecerea spre o nouă paradigmă administrativă, care după un deceniu a ajuns să fie cunoscută sub denumirea de Noul Management Public. Noul Management Public este perceput ca „o teorie generală sau o doctrină de îmbunătățire a sectorului public prin importul conceptelor, tehnicilor și valorilor din afaceri” [1, p.45].

Noul Management Public este un model import de practici din sectorul privat în cel public, ținându-se cont de valorile și principiile după care se ghidează domeniul privat, putându-l considera ca un model demn de urmat și aplicat în autoritățile publice [2].

Noul Management Public a devenit un fenomen global, răspândindu-se din Marea Britanie în toată Europa, în Statele Unite și chiar în Japonia. Mai mult, acest model a fost adoptat și în țările mai puțin flexibile și care încă nu făcuseră cunoștință cu capitalismul.

Scopul Noului Management Public este aplicarea gândirii strategice, având o abordare de antreprenoriat în sectorul public. La fel, Noul Management Public reunește valori care deplasează accentul de pe administrația publica tradițională pe managementul public.

Rezultatele cercetării. Actualul sistem administrativ moldovenesc se bazează pe un buget istoric, iar calitatea și cantitatea serviciilor realizate și furnizate depinde de aceste constrângeri specifice. Avantajul NMP este că el se bazează pe rezultate, respectiv pe calitatea și cantitatea serviciilor necesare oferite. Managementul public are ca obiectiv obținerea de efecte pozitive, respectiv utilitatea serviciilor oferite populației.

Analizând principalele schimbări în administrația publică din Republica Moldova determinate de NMP, trebuie luate în considerare două abordări principale.

Pe de o parte, pe temeiul „unicității” statutului și situației societății moldovenești, ipoteza că am fi diferiți și că niciun model, oricât de viabil s-ar arata în alte administrații din vestul sau estul Europei și din Statele Unite nu poate fi aplicat în Republica Mol-

dova, se justifică un conservatorism excesiv care se manifestă prin lipsa curajului şi a pregăti necesare iniţierii unor schimbări pe baza unor principii moderne ce răspund nevoilor actuale din societatea românească [1, p.39]. Această abordare, extrem de prezentă în cadrul multor centre de putere ce influenţează evoluţia sistemului administrativ, reprezintă unul dintre pericolele majore la adresa unei evoluţii pozitive a administraţiei publice din Republica Moldova.

Pe de altă parte, există alternativa înţelegerii unui fenomen, nu doar vizibil, ci şi inevitabil în orice democraţie ce doreşte să-şi eficientizeze sistemul administrativ, să răspundă noului tip de aşteptări ale cetăţeanului şi noilor realităţi ale unei societăţi globale, informatizate.

Domenii în care NMP prevede aplicarea principiilor sale în autorităţile publice din Republica Moldova sunt [2]:

1. *Planificarea strategică şi bugetară multianuală*, care implică elaborarea unui buget orientat pe rezultate în locul bugetului stabilit pe baza costurilor istorice. Acest obiectiv strategic implică o planificare bugetară pe 5-7 ani ce trebuie armonizată cu politica financiar-bugetară a UE, determinând fundamentarea unui buget pe programe şi proiecte, caracteristică esenţială a NMP. Elaborarea de proiecte specifice transferă accentul de la nivelul intrărilor spre cel al ieşirilor sau al rezultatelor, direcţionând finanţele şi energiile pe domenii de acţiune clar determinate şi previzionate.
2. *Crearea unor departamente specializate de analiză şi fundamentare strategică în cadrul instituţiilor din administraţia centrală şi locală*, care au atribuţii în analiza şi elaborarea unor studii de fezabilitate, studii de impact, elaborate înainte de aprobarea şi implementarea lor. Acestea pot funcţiona punând în aplicare recomandările unor grupuri de lucru europene sau internaţionale, aşa-numitele Better Legislation Task Force, pentru a reduce numărul actelor normative ineficiente şi, prin urmare, pentru a diminua şi ordona baza legislativă necesară în procesele de management şi de execuţie.
3. *Orientarea managementului funcţiei publice asupra structurii postului şi nu asupra sistemului de carieră*.
4. *Integrarea pe scară largă a Tehnologiei Informaţionale şi de Comunicaţii (TIC) ca pârghie esenţială în comunicarea internă dar şi cu toţi stakeholderii administraţiei publice*.
5. *Externalizarea unor servicii publice, de exemplu, partea de colectare a taxelor şi impozitelor şi a recuperării debitelor de la client* [3].

Adoptarea principiilor şi valorilor NMP într-o tară precum R.Moldova trebuie să fie precedată de un proces sistematic de pregătire şi adaptare a administraţiei publice. Numai câteva reforme ar putea fi adecvate pentru ţările în curs de dezvoltare, însă acestea trebuie precedate de „acţiuni pregătitoare" – de adaptare la mediul social, economic, politic şi cultural local.

Din perspectiva NMP, procesul schimbărilor în administraţia publica din R.Moldova este unul complex şi de durată, care necesită un management public exer-

citat de profesioniști orientați spre obținerea de rezultate, motivați să analizeze, proiecteze și să implementeze valorile și principiile de bază ale NMP în efortul lor comun de a răspunde nevoilor și așteptărilor stakeholderilor administrației publice.

În concluzie putem menționa că avantajul clar al NMP este că el are rețele și sisteme organizaționale puternic descentralizate, față de sistemul birocratic care are o strictă ierarhie piramidală, și aceasta contribuie la implicarea tuturor subdiviziunilor în realizarea obiectivelor organizaționale.

Referinţe:

1. ANDRONICEANU, A. *Noutăți în managementul public*. București: ASE, 2003. 398 p. ISBN: 978-973-749-449-8
2. GABOR, A. *Principiile de „bună guvernare”*. 2017. [Accesat: 01.10.2022]. Disponibil: https://www.contributors.ro/principiile-de-buna-guvernare
3. Good Governance in the Public Sector – Consultation Draft for an International Framework. 54 p. [Accesat: 17.09.2022]. Disponibil: https://www.ifac.org/system/files/publications/files/Good-Governance-in-the-Public-Sector.pdf

Recomandat
***Tatiana TOFAN**, dr., conf. univ.*